Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Thomæ Goodwini Moses & Aaron Seu Civiles & Ecclesiastici Ritus Antiquorum Hebræorum

Godwin, Thomas

Bremæ, MDCCX

VD18 12442798

Cap. VIII. De Poenis non-capitalibus.

urn:nbn:de:gbv:45:1-18703

Visual Library

XVI. *Malefici strangulandi* sex numero erant. 1. *Qui patrem matremve pulsaverat.* 2. *Qui animam ex Israële furatus fuerat.* 3. *Presbyter edicto Senatûs seu Consistorii obnitens.* 4. *Mendax vates, & qui vaticinatur in nomine idoli.* 5. *Qui cum alterius uxore concumbit.* 6. *Qui cum filia Sacerdotis rem habet.*

XVII. *Modus strangulationis* ita fuit: Damnatus fimo immergitur ad genua usque, linteumque collo ejus circumdatum, à duobus executoribus hinc inde in diversa tamdiu trahitur, usquedum exanimetur.

CAP. VIII.

De Pœnis non-capitalibus.

I. *Minores* seu *non-capitales pœnæ* Judæis usitatæ præprimis quatuor fuerunt. 1. *Captivatio.* 2. *Restitutio.* 3. *Talio.* 4. *Flagellatio.*

II. 1. *Captivatio.* Sub ea comprehenduntur *carcer*, *ejusque catastæ*, *vincula*, *compedes*, *manicæ* &c. Quæ *pœnarum* genera, quum parùm aut nihil differant ab iis, quæ apud nos hodie (1) in usu sunt, explicatione non indigent.

III. Δεσ-

(1) Fuerunt & Judæis sui *carceres*, & quidem iidem, qui hodieque in usu sunt apud nos, ut sunt ubivis locorum arcæ, in quibus, qui induntur, neque erecti stare, neque sedere, neque adeo cubare possunt. Cujusmodi *carceres* fuerunt Judæis dicti כִּיפּוֹר à כָּפַף *curvavit.* Talem *custodiam* ἀναγκάζουσαν quidam fuisse autumant illud מַהֲפֻכָה *Jer.* XXIX. 26. *Cocc. Sanh. c.* 9. §. 3. *not.* 3.

III. Δεσμοφύλακες *carcerum custodes*, cùm quis custodiâ ipsorum elaberetur, eâdem, quâ afficiendi fuerant elapsi, tenebantur pœnâ. Hoc colligitur ex 1. *Reg.* XX. 39. *Custodi virum istum, si desiderando desiderabitur, anima tua loco animæ ipsius erit.* Quod attinet *liberam custodiam*, quam *Drusius præt.* 2. *Tim.* I. 18. demonstrat Romanis in usu fuisse, dubito valdè, num illa apud Judæos usitata fuerit.

IV. Quòd ejusmodi *captivi* Romæ interdiu exiverint ad opera sua, non adeo duris compedibus onusti, vesperâ autem ad ergastulum redierint, alibi à me (2) annotatum est. *Et eadem catena & custodiam & militem copulat*; ubi nota, quòd *custodia captivum*, (†) *miles custodem* significet, & quòd *Drusius* exprimat sensum *Senecæ*, non verba, quando dicit: *Eadem catena tam reum quàm militem tenet. Senec. epist.* 5. non *in libr. de tranq. c.* 10. quemadmodum citatur à *Drusio.*

V. Porrò nota, quòd *captivi* dextra alligata fuerit *custodis* sinistræ, quia dextra fortior est, & jure libera esse debet potiùs *custodi*, quàm *custodiæ.*

(2) Hæc Autor latiùs diduxit & annotavit in Libro, cui titulus, *Romanæ historiæ Anthologia, lib.* 3. *sect.* 3. *cap.* 9. Quem quoque ex Anglica in Belgicam linguam trajectum Rever. Viri *D. Peenii* laboribus acceptum ferimus.

(†) Sic cum LXX. *Psal.* 68, 19. Paulus *Eph.* 4, 8. ait, *captivam egisti captivitatem*, ἠχμαλώτευσας αἰχμαλωσίαν; h. e. Tibi prædam fecisti eos, qui erant captivi & servi Mundi, carnis, Satanæ, legumque carnalium, seu Elementorum κοσμικῶν, & qui erant sub condemnatione, & in fovea. *Esa.* 61, 1, 2.

Landesbibliothek Oldenburg

Hinc illud; *Tu forte leviorem in sinistra putas catenam. Senec. de tranq. cap.* 10. *Custos* enim se-ipsum eâdem catenâ spontè ligat, non pœnæ ratione, sed ut eò tutior custodia *captivi* sit.

VI. II. *Restitutio.* Ea mandata est, ubi opes erant *injustè acquisitæ, aut per nefas retentæ, Exod.* XXII. fuitque triplex. 1. *Secundùm idem*, quando eadem res reddebatur, quæ per nefas erat acquisita. 2. *Secundùm æquale*, quando tantumdem reddebatur, opibus illis, quæ per nefas erant acquisitæ, venditis, aut amissis. 3. *Secundùm possibile*, cùm reddebatur, pro facultatibus viri, qui nequibat omnia restituere. *Thom. Aquin. secund. sec. q.* 62.

VII. *Restitutio secundùm idem* præprimis præcepta fuit. Hinc, si apud quem furtum, sive id bos, sive ovis fuisset, vivum repertum esset, *duplo* (3) tantùm rependebat. *Exod.* XXII. 4. Si autem idem vel mactatum vel venundatum esset, tum *quinque juvenci pro uno bove* reddebantur, & *quatuor oves pro parva pecude una. vers.* 1.

VIII. Ju-

(3) Hoc loco *Exod.* XXII. 1-5. Lex furi clanculario pœnam *dupli*, *quadrupli*, & *quintupli* irrogat; sed aperto raptori, cujus culpa & impudentia multo major videtur, injungit pœnam minorem, *Levit.* V. 24. cujus rationem Judæi hanc dant, dicentes; זֶה הַשּׁוֹוֶה כְּבוֹד עֶבֶד לְכְבוֹד קוֹנוֹ וְזֶה לֹא הִשְׁוָה כְּבוֹד עֶבֶד לְכְבוֹד קוֹנוֹ *Hic æquat honorem servi cum honore possessoris, & ille non æquat honorem servi cum honore possessoris.* H. e. Raptor non magis homines reveretur quàm Deum, fur plùs homines quàm Deum. *Cocc. Exc. Gem. Sanh. c.* 7. §. 5. *not.* 6.

Landesbibliothek Oldenburg

VIII. Judæi hac in parte tam accurati erant, & ἀκριβῶς agebant, ut, si quis trabe vel alio ligno per nefas acquisito suam domum struxerat, domum demoliri, eamdemque trabem & lignum Domino proprio restituere non dubitârint. *Dav. Kimchi.* Huic ferè convenit *Habacuc* II. 11. *Lapis è pariete clamabit, & trabs è ligno respondebit illis.* Inter Judæos ille, qui non sufficiebat reddendo, erat vendendus. *Exod.* XXII. 3. Et *Augustinus ep.* 54. de Christianis ait; *Non remittetur peccatum, nisi restituatur ablatum.* (*)

IX. III. *Talio.* Erat ea *æqualis retributio. Dentem pro dente, oculum pro oculo, manum pro manu, pedem pro pede. Deut.* XIX. 21. *Talio* autem duplex est. *Talio identitatis*, seu *Pythagorica*, quæ erat secundùm literam legis, cum *maleficus* multabatur (4) *oculo*, quia alii *oculum* eruerat. Deinde

(*) Insignem ante paucos annos tractatum linguâ Gallicâ conscripsit vir optimus *La Placette*, concionator Aulicus Reginæ Daniæ, de summa necessitate *Restitutionis*. Et sanè dolendum est, quòd hocce Christiani hominis officium non vehementius inculcetur; quùm tamen omnes illi, qui diem obeunt, antequam ablata, vel Deo in pauperibus, vel si sint superstites, proprietariis, vel si ipsi non fuerint reddendo, peccati confessione & pœnitentiâ resarserint, in continuis peccatis mortui dicendi sint.

(4) In XII. tabulis Roman. hæc lex scripta fuit: *Si membrum rupit, ni cum eo pacit, talio esto. Agell. l.* 20. *c.* 1. Vel ut alii legunt; *Si membrum ruperit meum, è pacto talio esto. Cam. Hor. subc. cent.* 1. *c.* 99. Quæ lex, cùm mandaret *talionem*

Talio similitudinis seu *analogica*, ut, si pretium *oculi*, aut alia multa æqua, pro *oculo* eruto, aut pro alio membro læso reddebatur. Hebræis placet *Talio similitudinis*, non *talio identitatis*, exponentes; *oculum pro oculo*, id est, *pretium oculi*. *Targum Jonath. Deut.* XIX. 21. item *R. Salom.* ibid.

X. Quia *talio identitatis* in aliquibus casibus impossibilis est; ut, si *cœcus* erueret alii *oculos*, aut *edentulus* excuteret alii *dentes*; propterea in casibus corporalis læsionis Magistri Hebræorum statuunt, *partem ream* teneri *satisfactione quintuplici*. (*Vid. Munster. Exod.* XXI.) 1. *Pro damno amissi membri*. 2. *Pro damno neglecti laboris*. 3. *Pro dolore & molestia*, quæ evenerunt ex vulnere. 4. *Pro sumptibus & expensis in sanatione*. 5. *Pro ignominiæ & deformationis nota*. *Munsterus* hæc quinque ita transfert: *vid. Exod.* XXI. *Damnum*, *læsio*, *dolor*, *medicina*, *confusio*. Romanorum quoque legibus jus *Talionis* exstabat, (†) relictâ tamen malefico libertate, utrùm

talionem Pythagoricam, multamque incommoditatem secum ferret, à Prætoribus abolita & relicta est. Nam homo læsus, cui membrum ab alio ruptum est, si alteri itidem per *talionem* rumpere velit, non potuit accuratè æquilibrium rumpendi membri efficere, adeoque nec *talionem*. Quid si quis membrum alteri imprudens rupisset? debuisset-ne per imprudentiam *retaliari*? De Judæorum πανοπαδεία peculiare caput habet *Weemse Synag. Christ. l. 1. c. 6. sect. 8. paragr. 6. diatr. 3.*

(†) Ab Impp. in *Codice Theodosiano lib. IX. l. 3. tit. 2. de exhibendis vel transmittendis reis*, *Talio* (quæ vox venit à *Talis*, e, & hæc à Græc. πλίκος) appellatur *pœna reciproci*

utrùm mallet rependere multam æqualem, an itidem membrum sibi per *talionem* rumpi. *Vid. Agell. lib.* 20. *cap.* 1.

XI. IV. *Flagellatio.* Ea duplex fuit; aut fiebat *virgis*, aut *flagellis*; posterior priore gravior est, uti patet ex illo dicterio; *Porcia Lex virgas ab omnium civium corpore amovit, hic misericors flagella retulit.* Cic. *pro Rabirio.* Utraque Romanis usitata fuit, posterior (5) sola Hebræis. Hæc *flagellatio* mandata est *Deut.* XXV. 2.3. Ubi determinatur ictuum numerus, quem transcendere Judici non licuit. *Quadragenis plagis flagellandum eum curabit, non addet.*

reciproci. Theophilus instit. de Injur. §. pœna injur. vocat ταυτοπάθειαν. Placuit hoc jus *Rhadamantho*, Regi Lyciæ, qui, quòd fuerit severus justitiæ minister, fingitur à Poëtis apud inferos noxiorum culpas examinare. Quid *Aristoteles* senserit de jure Talionis, quod vocat ἀντιπεπονθός, videre potes *Lib. V. Ethic.* Quicquid sit, certè Lex talionis, quam Moses tulit, indicat, & in hoc & in futuro seculo peccatores si non pœnas identitatis, saltem similitudinis daturos, ut sic accuratissima Dei justitia emineat. *Jud.* 1. 7.

(5) Præter *flagellationem*, alia prætorea *vapulatio* Judæis usitata fuit, nim. *fustigatio*, quæ fiebat τῷ חֹטֶר seu מַקֵּל *baculo.* In quo pœnæ genere certus plagarum numerus non est, sed is gravitati criminis attemperatus erat, poteratque ex arbitrio Judicum ad necem sontis cumulari. Vid. *Cocc. Exc. Gem. Sanh. c.* 1. §. 9. *not.* 3. ut & §. 10. *not.* 1. ubi *virgæ* seu *baculi* & *lora* distinguuntur. Vide & ejusdem *Maccoth, c.* 3. §. 1. *not.* 2.

XII. Judæi multis in rebus ſtudebant ſanctiores eſſe, quàm Lex ab ipſis videbatur exigere. E. G. Deus præcepit *Sabbathum*; illi addiderunt *Sabbathulum*, h. e. orſi ſunt ſuum *Sabbathum* unâ horâ priùs; & claudebant unâ horâ tardiùs, quàm Lex jubebat. Deus ipſis vetuit veſci idolothytis, idolorumque libamina bibere, illi vetuerunt omnem prorsùs compotationem cum Gentibus, quoniam incertum ſit, utrùm idolis conſecratum fuerit, an non. *Thisbites* in נסר. Deus ipſos jubet tempore Paſchatis *fermentum ædibus expurgare*, ſed illi toto feſto illius nomen ore proferre metuebant. *Thisbit. in* דבר. Deus ipſis prohibet *ſuillam*, verùm illi horrent porci nomen appellare, vocantque ſuem דָּבָר אַחֵר *Rem aliam. Elias Thisb. ibid.* Simili modo Deus jubet inſignes *maleficos*, verberibus dignos, 40. plagis cædi, at illi in extrema *flagellatione* tantùm 39. impegerunt. (6) *A Judæis quinquies quadragenas plagas accepi, unâ minùs.* 2. Cor. XI. 24.

XIII.

(6) Varias Judæi hujus detractionis rationes dant. Quidam ajunt in Lege dici *numerum quadragenarium*, id eſt, proximum quadragenario per rotunditatem. Alii rationem hanc putant fuiſſe, quia אָחִיךָ *frater tuus*, *Deut.* XXV. 3. numerum habet 39. Alii hanc, & quidem veriſſimam, rationem produnt, ſcil. ne, ſi lictor per errorem unam plagam addidiſſet, Legem transgreſſus videretur: nam ultra 40. ictus procedere Lege prohibitum eſſe, pauciores autem irrogare non eſſe nefas. *Cocc. Maccoth. c. 3. §. 10. not. 12.*

Landesbibliothek Oldenburg

XIII. Propterea *flagellum* habebat tria (7) lora, ita ut singulis ictibus trifariam cæderetur. Unde in severissima *flagellatione* tantùm 13. ictus inflicti sunt, h. e. *quadraginta minùs uno.* Utrùm autem unum ex his loris fuerit bubulum, & ambo reliqua ex pelle asinina confecta, *Talmud. lib. Maccoth. c. 3. in Mischn.* aut an singula tria vitulina (8) fuerint, non facit ad rem; quævis sententia suos habet statuminatores. *Baalturim.* Vid. *Drus.* 2. *Cor.* XI. 24.

XIV. *Modus flagellationis* ita habuit. Sontis ambæ manus adstringebantur ad palum, unum & dimidium cubitum altum, super quo corpus inclinabatur. *Prosternet eum Judex. Deut.* XXV. 2. *Palus* iste vocatur עמוד *columna.* Vestis ipsius ad lumbos detrahebatur vi, sive ea rumperetur, sive dissueretur. *Talmud. ibid.* στρατηγοὶ περιρήξαντες τὰ ἱμάτια Παύλου καὶ Σίλου, ἐκέλευον ῥαβδίζειν. *Duces, dissutis Pauli & Silæ vestibus, jusserunt ipsos cædi. Act.* XVI. 22.

XV. Ut lictor infligeret æquum numerum plagarum ratione delicti, *flagellatio fiebat in oculis Judicis. Judex eum curabit cædendum coram facie sua.*

(7) Vide ibid. §. 12. *not.* 13. Ipsam *flagelli* formam expressam habes apud *Weemse Synag. Christ. ibid. Diatrib.* 2.

(8) Qui dicunt duo *lora* fuisse *asinina*, & tertium *bubulum*, simul ajunt, quòd *lorum bubulum*, quum fuerit reliquis longius, extremitate suâ ad ventrem pertingeret, & sic pectus aversum, *lora* autem *asinina* dorsum adversum plecterent. Scil. Asinis hæc persuadenda!

Landesbibliothek Oldenburg

Deut. XXV. 2. Judex, qui inter tres præstabat, sonantibus flagris, legebat aut recitabat illud *Deut.* XXVIII. 58. *Si non observaveris, ut facias omnia verba legis hujus, mirabiles faciet Dominus plagas tuas* &c. *Talmud. ibid. Alter Judicum* numerabat plagas; *Tertius* jubebat lictorem ferire. *Primus Judicum* finiebat, dicens; *Et ipse misericors expiabit iniquitatem. Psal.* LXXVIII. 38.

XVI. Subinde, ut exacerbarent plagas & dolores insignium nebulonum, certos plumbi bolos, aut rigidas spinas lororum extremitatibus annectebant. Hanc *flagellationem* Græci vocârunt μάστιγας ἀστραγαλωτὰς *flagra taxillata. Eustathius. Item Athenæus l.* 4. In Scriptura dicuntur עקרבים *Scorpiones.* (9) *Pater meus vos castigavit scuticis, ego verò vos castigabo scorpionibus.* 1. *Reg.* XII. 11. *Tholosan. Synt. Jur. Univers. l.* 31.

CAP.

(9) *Bochartus* vocem istam Hebr. putat dici quasi עקץ רב, quia μακρόκεντρος *multis stimulis* implexus est ejusmodi *scorpio.* Hoc pœnæ genere Galli in sacrorum *Cybeles* transgressores animadverterunt. *Plutarch. in Colot. fin.* Alii istos עקרבים putant fuisse baculos spinis aut κέντροις plenos, qui pungebant, & dolorem adferebant. Quicquid in modum caudæ scorpii flectitur, scorpionem dixêre antiqui, περὶ τὸ σκαιῶς ἕρπειν, *ab oblique rependo.* Sic Latini *uvam marinam* scorpium vocant, sic & *tutulum crinium* in pueris. Erat & machina bellica *scorpius* Latinis dicta, à forma æquè ac ab effectu, quòd parva spicula venenata emitteret.

Landesbibliothek Oldenburg

CAP. IX.

De Suppliciis ab aliis nationibus adscitis.

I. S*Uppliciorum* ab aliis gentibus adscitorum *sex* præprimis fuerunt. 1. *Crux.* 2. *Serræ dissectio.* 3. *Damnatio ad bestias.* 4. Τροχός *Rota.* 5. Καταποντισμός *Submersio in mari.* 6. Τυμπανισμός *Fustuarium.* *Primum* & *ultimum supplicium* propria Romanis erant; *secundum* quoque Romanis usitatum fuit, num autem ab iis adscitum sit, dubitatur; *quartum* & *sextum* Græcorum erant; *quintum*, quoad rem ipsam, *Romanis*, *Græcis*, & *Hebræis* in usu fuit; differt tamen apud singulos, *submergendi modo.* Necesse est de singulis aliquid delibâsse.

II. 1. *Crux.* Hæc vox sæpiùs tribuitur *arbori*, seu *palo simplici*, *quo homo interemptus est.* (1) Magis tamen propriè tribuitur *ligno duplici præparato*, &

(1) *Kipping. de cruce Exerc.* 12. negat contra *Lipsium l.* 1. *c.* 5. stipitem simplicem sine ligno transverso dici posse *crucem*, sed probat, fuisse peculiare *supplicium.* *Furcæ* enim & *crux* differebant. Illa erat stipes rectus, cum duobus cornibus, instar literæ Y. Inter quæ cornua facinorosi caput interserebant, manibus ad cornua alligatis, & sic gestantes furcam, sive patibulum, (ita dictum non à patiendo, sed à patendo, uti latibulum à latendo